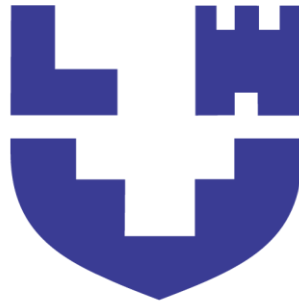

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

**Методичні вказівки до виконання курсової роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
очної (денної) та заочної форм навчання**

ЛУЦЬК 2026

УДК 336.225. (07)

Ф 59

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ. Директор бібліотеки _____ Н. ПОЛЩУК

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № __ від «__» червня 2026 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л. КОВАЛЬСЬКА

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЛНТУ, № __ від «__» _____ 2026 року.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування _____ В. ДОРОШ

Укладач: _____ І. ОЛЕКСАНДРЕНКО, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЛНТУ.

Рецензент: _____ А. НІКОЛАСВА, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЛНТУ.

Відповідальний за випуск: _____ В. ДОРОШ, кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЛНТУ

Фінанси підприємств: методичні вказівки до виконання курсової роботи
Ф59 для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок очної (денної) та заочної форм навчання / уклад. І.В. Олександренко. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 40 с.

Видання містить основні положення та завдання, щодо написання теретичної та практичної частин курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств». Зокрема, детально описано методику написання та оформлення курсової роботи.

Призначене для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок очної (денної) та заочної форм навчання.

© І.В. Олександренко, 2026

ЗМІСТ

1. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	4
2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
3. ТЕМАТИКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВСТУПУ.....	7
5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛУ 1.....	7
6. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛУ 2.....	8
7. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВИСНОВКІВ.....	31
8. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	31
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	34
ДОДАТОК А. ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ.....	36
ДОДАТОК Б. ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ.....	37
ДОДАТОК В. ТАБЛИЦЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОПРАВОЧНОГО КОЕФІЦІЄНТА.....	38

1. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота є одним із залікових модулів із дисципліни «Фінанси підприємств» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Важливість написання курсової роботи з дисципліни «Фінанси підприємств» обумовлюється тим, що студенти матимуть змогу більш поглиблено вивчити фінансові аспекти діяльності суб'єктів господарювання та практично застосувати знання, набуті під час лекційних та практичних занять.

Метою даної курсової роботи є засвоєння і закріплення теоретичних знань, набутих під час вивчення лекційного курсу та практичних навичок розрахунку основних показників діяльності підприємства, необхідних для складання планової фінансової звітності і поточних та стратегічних фінансових планів.

Курсова робота складається з двох частин – теоретичної (розділ 1) і практичної (розділ 2). Рекомендований обсяг теоретичної частини – 5 сторінок. Розрахункова частина складається з 5 завдань, які виконуються послідовно і усі показники є взаємопов'язані між собою.

Перший розділ курсової роботи спрямований на висвітлення окремих теоретичних питань, які стосуються обраної студентом тематики курсової роботи.

Другий розділ курсової роботи полягає у практичних розрахунках, результати яких складають основу планового звіту про фінансові результати, балансу та звіту про рух грошових коштів.

Курсова робота здобувачів вищої освіти підлягає обов'язковій інструментальній перевірці на наявність академічного плагіату, що регулюється окремим положенням Університету. Результати інструментальної перевірки долучаються до курсової роботи.

2. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повина бути написана українською мовою. Текст курсової роботи друкують з використанням комп'ютерної техніки на одному боці стандартного аркуша білого паперу (A4, 210 x 297 мм, бажана щільність паперу 80 г/м²). Великі таблиці й ілюстрації можуть бути подані в додатках, у тому числі і на форматі А3.

Рекомендовані параметри друку на комп'ютері: шрифт – Times New Roman (Cyr), кегль – 14, колір друку – чорний, міжрядковий інтервал – 1,5 см, текст вирівнюють по ширині.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм.

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи. Рекомендований відступ – 1,25 см.

Під час виконання курсової роботи слід дотримуватись рівномірної щільності тексту (без розріджень і ущільнень), контрастності й чіткості зображення. Всі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути одного кольору впродовж усього тексту.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви у роботі наводять мовою оригіналу. Допускається транслітерувати власні назви організацій у перекладі на мову роботи, додаючи (при першій згадці) назву в оригіналі.

Структурні елементи «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» пишуться великими літерами і жирним шрифтом (Times New Roman (Cyr), кегль – 14). Кожний із цих структурних елементів необхідно розпочинати писати з нової сторінки. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Назви розділів вирівнюють за центром сторінки без крапки в кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу з великої літери жирним шрифтом без крапки в кінці.

Відстань між заголовками розділу і підрозділу, а також заголовком підрозділу і подальшим чи попереднім текстом має дорівнювати одному пропущеному полуторному рядку.

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи наведено в додатку А. Приклад оформлення змісту курсової роботи подано у додатку Б.

Кожен студент виконує курсову роботу на основі індивідуального завдання. Тема теоретичної частини (першого розділу) курсової роботи обирається студентом самостійно. Тематика курсових робіт, порядок їх виконання розробляється викладачем, розглядається і затверджується кафедрою фінансів, банківської справи та страхування. Тематика курсових робіт обирається студентом самостійно і погоджується з викладачем, однак в одній академічній групі теми не повинні повторюватись.

Другий розділ курсової роботи є практичним і виконується студентами на основі розробленої методики планування фінансових показників, які складають базу фінансової звітності. Виконання другого розділу для усіх студентів

здійснюється за однаковою методикою, лише різняться між собою вихідні дані. Відповідно, різниця у вихідних даних обумовлюється різними значеннями показників і вимагає від студентів диференційовано підходити до обґрунтування висновків після кожного виконаного завдання.

3. ТЕМАТИКИ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
2. Напрями підвищення рентабельності підприємств.
3. Фінансовий стан підприємства: сутність, завдання та необхідність оцінки.
4. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств.
5. Форми безготівкових розрахунків на підприємстві.
6. Оцінка вартості капіталу підприємства.
7. Власний капітал підприємства: структура та призначення.
8. Формування та розподіл прибутку підприємства.
9. Оптимізація структури капіталу підприємства.
10. Необоротні активи підприємства: сутність, види та напрями підвищення ефективності використання.
11. Формування оборотних активів на підприємстві та підвищення ефективності їх використання.
12. Доходи підприємства: сутність, види та фактори впливу.
13. Джерела фінансування санації підприємств.
14. Дивідендна політика підприємства.
15. Фінансова звітність підприємств.
16. Фінансова діяльність підприємств.
17. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.
18. Банківське кредитування підприємств у ринкових умовах.
19. Напрями покращення фінансового стану підприємства.
20. Ліквідність і платоспроможність підприємства.
21. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.
22. Фінансове планування на підприємстві.
23. Формування чистого прибутку підприємства.
24. Формування фінансових ресурсів господарських товариств в Україні.
25. Зарубіжний досвід фінансового оздоровлення підприємств.
26. Процедура здійснення банкрутства підприємств.
27. Витрати підприємства та напрями їх оптимізації.
28. Особливості інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.
29. Оборотний капітал підприємства та джерела його формування.
30. Планування та розподіл виручки від реалізації продукції.
31. Фінансова стійкість підприємств та напрями її підвищення.
32. Особливості нарахування та виплати дивідендів в Україні.
33. Планування оборотних активів на підприємстві.
34. Шляхи збільшення чистого прибутку на підприємстві.
35. Фінансові аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
36. Особливості формування фінансових ресурсів акціонерних товариств.
37. Оптимізація грошових потоків підприємства.

38. Особливості бізнес-планування на підприємстві.
39. Фінансова безпека підприємств
40. Дебіторська заборгованість підприємства та напрями її реструктуризації.
41. Джерела фінансування інвестиційної діяльності на підприємстві.
42. Планування активів підприємства.
43. Оподаткування прибутку підприємств в Україні.
44. Лізинг як одна із форм кредитування підприємств.
45. Капітальні вкладення підприємств та джерела їх фінансування.
46. Небанківське кредитування підприємств.
47. Управління активами підприємств.
48. Оцінка кредитоспроможності підприємства-позичальника
49. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства
50. Напрями підвищення ділової активності підприємств.

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВСТУПУ

Вступ курсової роботи формується на основі теоретичного розділу. Зокрема, у вступі необхідно подати:

- актуальність теми теоретичного розділу курсової роботи;
- прізвище науковців, які досліджували тематику теоретичного розділу курсової роботи (усі згадані прізвища повинні бути використанні у першому розділі курсової роботи і подані у списку використаних джерел);
- мету, завдання, предмет та об'єкт теоретичного розділу курсової роботи;
- теоретично-інформаційну базу курсової роботи, наприклад навчальні посібники, підручники, законодавчі акти, монографії, статті у наукових фахових виданнях та інше.

Окрім цього, необхідно подати мету і завдання написання другого розділу (давати перед теоретично-інформаційною базою). Мета, предмет і завдання другого розділу повинні стосуватись усіх завдань, виконання яких передбачено у практичній частині. Обсяг вступу 1-2 сторінки.

5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛУ 1

Перший розділ є теоретичним і коротко та чітко розкриває тему курсової роботи (5 ст.). Обов'язково в теоретичному розділі подається одна таблиця чи одна схема (рисунок).

Перший розділ на підрозділи не поділяється, однак, під час його написання, необхідно дотримуватись певної послідовності викладення матеріалу. Зокрема, необхідно подавати:

- актуальність дослідження даної тематики (4-5 речень);
- дослідження підходів різних науковців до визначення предмету дослідження. Наприклад, для теми: **«Формування та розподіл прибутку підприємства»**: подати 5 визначень прибутку, в розрізі підходів різних науковців (які вказані у вступі) і коротко їх описати;

- видову класифікацію у відповідності до предмету курсової роботи. Наприклад, для теми: **«Формування та розподіл прибутку підприємства»**: подати види прибутку та джерела їх формування;

- фактори впливу у відповідності до предмету дослідження. Наприклад, для теми: **«Формування та розподіл прибутку підприємства»**: подати різні види чи групи факторів впливу на формування і розподіл прибутку підприємства (можна фактори подавати у вигляді схеми);

- особливості та основні проблеми підприємства у забезпеченні високих результатів в напрямку предмету курсової роботи. Наприклад, для теми: **«Формування та розподіл прибутку підприємства»**: подати особливості формування та розподілу прибутку підприємства, а також виокремити основні проблеми у даному напрямку в сучасних умовах господарювання;

- узагальнення результатів поданих у першому розділі курсової роботи (1-2 речення).

6. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛУ 2

Другий розділ курсової роботи є практичним і містить 5 завдань, що пов'язані між собою і його основною метою є планування звіту про фінансові результати, балансу та звіту про рух грошових коштів.

Другий розділ курсової роботи виконується за методикою, яка подана нижче і є однаковою для всіх студентів. Однак, для виконання розрахунків вихідні дані є різними для кожного із студентів. Зокрема, для визначення індивідуальних вихідних даних до виконання практичного розділу усі вартісні показники (в тис. грн.), наведені в таблицях і примітках до кожного завдання (наприклад, прямі матеріальні витрати, пряма заробітна плата, вартість основних засобів, витрати, доходи тощо), множаться на поправочний коефіцієнт, який обирається залежно до порядкового номера обраної теми теоретичного розділу курсової роботи. Індивідуальний поправочний коефіцієнт обирається на основі даних таблиці відображеної в додатку В.

У процесі розрахунку показників, обов'язково вказувати індивідуальні вихідні дані. Під час виконання кожного завдання необхідно подавати методичку розрахунку з усіма необхідними поясненнями і формулами з посиланнями на літературні джерела, що використовуються.

Всі математичні розрахунки приводяться безпосередньо в таблицях (таблиці заповнюються), а пояснення до них – перед чи після таблиць в тексті роботи. Результати розрахунків подавати з одним десятковим знаком після коми (до 0,0).

Після кожної таблиці, яка відображає розрахунки, необхідно подавати узагальнюючі висновки (2-3 речення), які стосують конкретних результатів. У кінці окремого завдання також необхідно подавати узагальнюючі висновки, щодо отриманих результатів (3-5 речень). По закінченню виконання практичного розділу курсової роботи необхідно подати узагальнюючий висновок, який повинен стосуватись отриманих результатів під час виконання 1-5 завдань. Висновки не повинні бути однаковими і повторюватись.

Методика виконання курсової роботи в розрізі п'яти завдань відображається нижче.

ЗАВДАННЯ 1

ПЛАНУВАННЯ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ

Чистий прибуток – це прибуток підприємства, що отримується після сплати всіх податкових платежів і готовий до розподілу між підприємством та власниками.

Для того, щоб розрахувати чистий прибуток необхідно обчислити валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності та прибуток до оподаткування.

Валовий прибуток – розраховується як різниця між чистою виручкою від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції:

$$ВП = ЧВ_{реал.} - C_{реал.}, \quad (2.1)$$

де $ВП$ - валовий прибуток підприємства, грн.;

$ЧВ_{реал.}$ - чиста виручка від реалізації продукції, грн.;

$C_{реал.}$ - собівартість реалізованої продукції, грн.

Для того, щоб розрахувати валовий прибуток, необхідно розрахувати чисту виручку від реалізації та собівартість реалізованої продукції. Дані для розрахунку чистої виручки від реалізації відображені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Розрахунок чистої виручки від реалізації продукції

Показник	Розрахунок	Результат
Плановий обсяг реалізації продукції А, одиниць	Х	3000
Плановий обсяг реалізації продукції Б, одиниць	Х	4000
Плановий обсяг реалізації продукції В, одиниць	Х	2000
Планова ціна одиниці продукції А (в т. ч. ПДВ), грн.	Х	360
Планова ціна одиниці продукції Б (в т. ч. ПДВ), грн.	Х	480
Планова ціна одиниці продукції В (в т. ч. ПДВ), грн.	Х	180
Планова ціна одиниці продукції А (без ПДВ), грн.		
Планова ціна одиниці продукції Б (без ПДВ), грн.		
Планова ціна одиниці продукції В (без ПДВ), грн.		
Виручка від реалізації продукції (в т. ч. ПДВ), тис. грн.		
Сума ПДВ в результаті реалізації продукції, тис. грн.		
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.		

Наступним етапом є розрахунок собівартості реалізованої продукції. Відповідно до п. 11 П(С)БО 16 «Витрати» собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з:

- виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), реалізованої протягом звітного періоду;
- нерозподілених постійних загальновиробничих витрат;
- наднормативних виробничих витрат.

У свою чергу, виробнича собівартість включає витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції, зумовлені технологією та організацією виробництва (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати), а також змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати. У цілому виробнича собівартість продукції визначається за формулою:

$$BCП = MB_n + BOП_n + IB_n + 3B_3 + ПB_{p.з.}, \quad (2.2)$$

де $BCП$ – виробнича собівартість продукції, грн.;

MB_n – прямі матеріальні витрати;

$BOП_n$ – прямі витрати на оплату праці;

IB_n – інші прямі витрати (амортизація, платежі за операційною орендою);

$3B_3$ – змінні загальновиробничі витрати;

$ПB_{p.з.}$ – постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Розрахунок виробничої собівартості продукції відображено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Розрахунок планової виробничої собівартості

Показник	Розрахунок	Результат
1	2	3
1. Прямі матеріальні витрати, тис. грн.	800	
2. Прямі витрати на оплату праці, тис. грн.		
2.1. Заробітна плата виробничих працівників	200	
2.2. Нарахування на фонд заробітної плати виробничих працівників, тис. грн. (згідно з діючою ставкою єдиного соціального внеску)		
3. Інші прямі витрати (амортизаційні відрахування на виробничі основні засоби), тис. грн. (див. табл. 2.5)	X	
4. Змінні загальновиробничі витрати, тис. грн. (див. табл. 2.6)	X	
5. Постійні розподілені загальновиробничі витрати, тис. грн. (див. табл. 2.6)	X	
Виробнича собівартість реалізованої продукції, тис. грн.		

До виробничої собівартості включаються амортизаційні відрахування на основні засоби, які приймають участь у виробництві продукції. Амортизацію прийнято розраховувати фінансовими методами, методика розрахунку відображена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Методи нарахування амортизації

Методи нарахування амортизації	Формула для розрахунку	Умовні позначення
1	2	3
Прямолінійний	$A = Ba * Na$ $Na = 1/T$	A – річна сума амортизації, грн.; Ba – вартість, що амортизується (різниця між первісною і ліквідаційною вартістю), грн.;
Зменшення залишкової вартості	$A = B3 * Na$ $Na = (1 - (Bл : Bп)^{1/t})$	Na – норма амортизації; T – термін корисного використання основних засобів, роки;
Прискореного зменшення залишкової вартості	$A = B3 * Na$ $Na = 1/T * 2$	$Bп$ – первісна вартість, грн.; t – кількість років, що залишаються до закінчення терміну корисного використання об'єкта; $\sum t$ – сума числа років корисного використання

Продовження таблиці 2.3

1	2	3
Кумулятивний	$A = Va * k_k$ $k_k = t / \sum t$	об'єкта амортизації; Vз – залишкова вартість, грн.; k_k – кумулятивний коефіцієнт; Qз – загальний обсяг виробництва продукції з використанням об'єкта амортизації; Qф – фактичний обсяг виробництва продукції на об'єкті амортизації
Виробничий	$A = Qф * Na$ $Na = Va / Qз$	

Дані для розрахунку амортизаційних відрахувань, що будуть віднесені до виробничої собівартості, відображені в таблиці 2.4. Розрахунки необхідно звести в таблицю 2.5. У таблиці 2.5 необхідно відобразити усі розрахунки, а в колонці результат подати ту суму, яка належить до планового року.

Таблиця 2.4 – Дані для розрахунку планових амортизаційних відрахувань

Основні засоби	Метод нарахування амортизації (рік для якого провести розрахунок)	Первісна (ліквідаційна вартість), тис. грн.	Термін корисного використання, роки
Виробниче обладнання №1	Прямолінійний (розрахувати для 3-го року)	400 (10)	5
Виробниче обладнання №2	Виробничий* (розрахувати для 4-го року)	500 (50)	8
Виробниче обладнання №3	Зменшення залишкової вартості (розрахувати для 2-го року)	600 (100)	5
Виробниче обладнання №4	Прискореного зменшення залишкової вартості (розрахувати для 4-го року)	300 (20)	8
Виробниче обладнання №5	Кумулятивний (розрахувати для 3-го року)	800 (60)	6
Виробниче обладнання №6	Кумулятивний (розрахувати для 5-го року)	700 (50)	7

***Примітка:** З допомогою виробничого обладнання №2 планується виготовити 40000 одиниць продукції. У четвертому році планується виготовити 5000 одиниць продукції.

Розрахунок амортизаційних відрахувань відобразити в таблиці 2.5. За результатами таблиці необхідно визначити загальну суму амортизаційних відрахувань, що будуть віднесені до виробничої собівартості реалізованої продукції.

Таблиця 2.5 – Розрахунок амортизаційних відрахувань

Основні засоби	Розрахунок норми амортизації	Розрахунок суми амортизаційних відрахувань за роками	Сума, тис. грн.
Виробниче обладнання №1			для 3-го року
Виробниче обладнання №2			для 4-го року
Виробниче обладнання №3			для 2-го року
Виробниче обладнання №4			для 4-го року
Виробниче обладнання №5			для 3-го року
Виробниче обладнання №6			для 5-го року
Всього			

Для розрахунку виробничої собівартості продукції необхідно ще розрахувати непрямі (загальновиробничі витрати). Загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні. Постійні витрати – це витрати, які не змінюються залежно від обсягу виробництва продукції. Змінні витрати – це витрати, які залежать від обсягу виробництва і їх величина змінюється під впливом збільшення чи зменшення обсягу виробленої продукції у цеху за певний період часу.

Дані для розрахунку загальновиробничих витрат подані в таблиці 2.6. Змінні загальновиробничі витрати, що будуть включені у виробничу собівартість необхідно розрахувати на основі їх величини на одиницю продукції. Так, згідно з даними табл. 2.1, обсяг продукції, що планується реалізувати, буде рівний обсягу виробництва продукції у плановому періоді. Таким чином, загальний обсяг змінних загальновиробничих витрат буде дорівнювати добутку обсягу виробництва продукції та змінних загальновиробничих витрат на одиницю продукції.

Постійні загальновиробничі витрати мають сталу величину і не змінюються при зміні обсягу виробництва. Їх розмежування на розподілену та нерозподілену частини залежить від обсягу виробництва. Таким чином, спочатку визначається розмір постійних витрат на одиницю продукції за нормативного обсягу виробництва продукції (відношення загального обсягу постійних загальновиробничих витрат до нормативного обсягу виробництва). Пізніше плановий обсяг виробництва множать на розмір постійних витрат, на одиницю продукції за нормативного обсягу виробництва. Якщо ця величина є меншою за загальний обсяг постійних загальновиробничих витрат, то її відносимо до розподілених постійних витрат. А різницю між постійними загальновиробничими витратами та їх розподіленою частиною до нерозподілених постійних загальновиробничих витрат.

Якщо добуток між плановим обсягом виробництва та постійними загальновиробничими витратами на одиницю продукції за нормативної потужності є більшим або рівним сумі постійних загальновиробничих витрат, то в такому випадку вся сума постійних загальновиробничих витрат буде розподіленою, а нерозподілені постійні загальновиробничі витрати будуть рівними нулю.

Таблиця 2.6 – Розрахунок загальновиробничих витрат

Показник	Розрахунок	Результат
Планові змінні загальновиробничі витрати на одиницю продукції, грн.	X	17
Планові змінні загальновиробничі витрати, тис. грн.		
Постійні загальновиробничі витрати, тис. грн.	X	100
Нормативний обсяг виробництва продукції, одиниць	X	10000
Плановий обсяг виробництва продукції, одиниць	X	9000
Постійні загальновиробничі витрати на одиницю продукції за нормативного обсягу виробництва, грн.		
Постійні загальновиробничі розподілені витрати, тис. грн.		
Постійні загальновиробничі нерозподілені витрати, тис. грн.		

У випадку, коли буде визначено виробничу собівартість реалізованої продукції, необхідно розрахувати собівартість реалізованої продукції, що використовується для обчислення валового прибутку підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Розрахунок валового прибутку підприємства

Показник	Розрахунок	Результат
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	X	
Виробнича собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	X	
Постійні загальновиробничі нерозподілені витрати, тис. грн.	X	
Наднормативні витрати, тис. грн.	X	10
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.		
Валовий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.		

Прибуток від операційної діяльності – це валовий прибуток, скоригований на суму інших операційних доходів та різницю операційних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат):

$$ПОД = ВП + ІОД - ІОВ - АВ - ВЗ, \quad (2.3)$$

де ПОД - прибуток від операційної діяльності, грн.;

ІОД - інші операційні доходи, грн.;

ІОВ - інші операційні витрати, грн.;

АВ - адміністративні витрати, грн.;

ВЗ - витрати на збут, грн.

Таким чином, для розрахунку прибутку від операційної діяльності необхідно розрахувати планові адміністративні витрати, витрати на збут, інші

операційні доходи та витрати. Розрахунок адміністративних витрат відображено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Розрахунок планових адміністративних витрат

Показник	Розрахунок	Результат
1. Заробітна плата управлінського персоналу (15% від прямих витрат на заробітну плату), тис. грн.		
2. Нарахування на заробітну плату управлінського персоналу, тис. грн.		
3. Загальні корпоративні витрати, тис. грн.	X	12
4. Плата за розрахунково-касове обслуговування банків, тис. грн.	X	14
5. Витрати на зв'язок, тис. грн.	X	20
6. Плата за землю, тис. грн.	X	9
7. Амортизаційні відрахування основних засобів загальногосподарського призначення*, тис. грн.		
8. Витрати на технічне обслуговування загальногосподарських основних засобів (1% від первісної вартості основних засобів)		
Адміністративні витрати, тис. грн.		

***Примітка:** Первісна вартість основних засобів 200 тис. грн (ліквідаційна 10% від первісної вартості). Термін корисного використання 7 років. Нарахування здійснюється кумулятивним методом. Плановий рік є четвертим роком експлуатації.

Наступним етапом є розрахунок планових витрат на збут (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Розрахунок планових витрат на збут

Показник	Розрахунок	Результат
1. Заробітна плата працівників, зайнятих збутом (11% від прямих витрат на заробітну плату), тис. грн.		
2. Нарахування на заробітну плату персоналу, зайнятого збутом тис. грн		
3. Витрачання на рекламу (в т. ч. ПДВ), тис. грн.	X	36
3.1. Сума ПДВ, тис. грн.		
3.2. Витрачання на рекламу (без ПДВ), тис. грн.		
4. Витрати на гарантійний ремонт продукції (1% від собівартості реалізованої продукції), тис. грн.		
5. Витрачання на відрядження працівників, зайнятих збутом продукції (1% від заробітної плати працівників, зайнятих збутом), тис. грн.		
Витрати на збут, тис. грн.		

Розрахунок інших операційних операційних доходів відображений в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Розрахунок планових інших операційних доходів

Показник	Розрахунок	Результат
1	2	3
1. Дохід від реалізації основних засобів (в т. ч. ПДВ), тис. грн.	X	240
1.1. Сума ПДВ, тис. грн.		
1.2. Дохід від реалізації основних засобів (без ПДВ), тис. грн.		

Продовження таблиці 2.10

1	2	3
2. Дохід від реалізації виробничих запасів (в т. ч. ПДВ), тис. грн.	X	120
2.1. Сума ПДВ, тис. грн.		
2.2. Дохід від реалізації виробничих запасів (без ПДВ), тис. грн.		
3. Повернуто раніше списану дебіторську заборгованість, тис. грн.	X	50
4. Отримано кошти від надання основних засобів в операційну оренду, тис. грн. (орендні платежі сплачуються щомісяця в розмірі 10% від оціночної вартості об'єкта оренди. Оціночна вартість об'єкта складає 200 тис. грн)		
5. Додатні операційні курсові різниці, тис. грн.	X	30
Інші операційні доходи, тис. грн.		

Інші операційні витрати підприємства відображені в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Розрахунок планових інших операційних витрат

Показник	Розрахунок	Результат
1. Залишкова вартість реалізованих основних засобів, тис. грн.	X	150
2. Собівартість реалізованих виробничих запасів, тис. грн.	X	60
3. Втрати від знецінення запасів, тис. грн.	X	16
4. Списання безнадійної дебіторської заборгованість (в розмірі 2% від чистої виручки від реалізації продукції)		
5. Витрачання на операційну оренду активів, тис. грн.	X	30
Інші операційні витрати, тис. грн.		

Дані для розрахунку прибутку від операційної діяльності відображені в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Розрахунок планового прибутку від операційної діяльності

Показник	Розрахунок	Результат
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.		
Адміністративні витрати, тис. грн.		
Витрати на збут, тис. грн.		
Інші операційні доходи, тис. грн.		
Інші операційні витрати, тис. грн.		
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, тис. грн.		

Прибуток до оподаткування – це фінансовий результат підприємства від усіх видів діяльності і є базою нарахування податку на прибуток. Визначається наступним чином:

$$P_{до.опод.} = ПОД + ДУК + ІФД + ІД - ВУК - ФВ - ІВ, \quad (2.4)$$

де $P_{до.опод.}$ - прибуток до оподаткування, грн.;

$ДУК$ - доходи від участі в капіталі, грн.;

$ІФД$ - інші фінансові доходи, грн.;

ІД - інші доходи, грн.;

ВУК - витрати від участі в капіталі, грн.;

ФВ - фінансові витрати, грн.;

ІВ - інші витрати, грн.;

Для того щоб визначити прибуток до оподаткування, необхідно розрахувати розмір доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів, витрат від участі в капіталі, фінансових витрат та інших витрат.

Дані для обчислення цих доходів та витрат подані нижче:

- підприємство є співвласником двох підприємств (АТ «Космос» та АТ «Олімп», облік у яких ведеться за методом участі в капіталі. Підприємство вклало у АТ «Космос» 100 тис. грн, а у АТ «Олімп» 80 тис. грн). Статутний капітал АТ «Космос» - 400 тис. грн, а у АТ «Олімп» - 480 тис. грн. У плановому році АТ «Космос» отримає чистий прибуток в розмірі 700 тис. грн, а АТ «Олімп» збиток в розмірі 60 тис. грн;

- підприємство сплачує відсотки за кредит (сума кредиту 920 тис. грн, ставка відсотка 15% річних, термін кредиту 5 років). Нарахування відсотків здійснюється за простою схемою щомісяця на основну суму боргу. Основна сума погашається рівними частинами протягом п'яти років. Звітний рік є першим роком нарахування та сплати відсотків за кредит. Нарахування відсотків розпочинати із 1 січня планового року;

- підприємство сплачуватиме відсотки за короткостроковим кредитом (200 тис. грн, ставка 21%). Відсотки нараховуються на основну суму боргу. Нарахування розпочинати з 1 січня до 20 червня;

- не операційні курсові різниці складають 18 тис. грн;

- витрати пов'язанні з уцінкою основних засобів 5 тис. грн;

- підприємство має депозит у банку, згідно до якого отримує дохід (розмір депозиту 150 тис. грн, річна ставка за депозитом 12%, термін депозиту 1 рік). Відсотки за депозитом виплачуються в кінці року, а їх нарахування здійснюється щомісячно за складною ставкою нарахування. Нарахування розпочинати з 1 січня планового року;

Вищезазначені розрахунки необхідно проводити окремо, розписуючи і пояснюючи кожен операцію, а результати варто звести у таблицю 2.13.

Таблиця 2.13 – Розрахунок планового прибутку до оподаткування

Показник	Розрахунок	Результат
Доходи від участі в капіталі, тис. грн.		
Інші фінансові доходи, тис. грн.		
Інші доходи, тис. грн.		60
Витрати від участі в капіталі, тис. грн.		
Фінансові витрати, тис. грн.		
Інші витрати, тис. грн.		
Прибуток(збиток) від операційної діяльності, тис. грн	X	
Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.		

Кінцевим фінансовим результатом роботи підприємства є чистий прибуток, розмір якого показує суму грошових коштів, що готова до розподілу між власниками та окремими ланками діяльності підприємства. Чистий прибуток визначається наступним чином:

$$ЧП = П_{до.опод} - П_{приб.} \quad (2.5)$$

де ЧП - чистий прибуток, грн.;

$П_{до.опод}$ - прибуток до оподаткування, грн.;

$П_{приб.}$ - податок на прибуток, грн. (згідно до законодавчо встановленої ставки податку).

Дані для обчислення чистого прибутку необхідно звести у таблицю 2.14.

Таблиця 2.14 – Розрахунок планового прибутку до оподаткування

Показник	Розрахунок	Результат
Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	X	
Податок на прибуток, тис. грн. (згідно до діючої ставки)		
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.		

Наступним етапом є складання планового звіту про фінансові результати (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Плановий звіт про фінансові результати, тис. грн.

Найменування показника	Код рядка	План
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	
Валовий: прибуток	2090	
збиток	2095	
Інші операційні доходи	2120	
Адміністративні витрати	2130	
Витрати на збут	2150	
Інші операційні витрати	2180	
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	2190	
збиток	2195	
Дохід від участі в капіталі	2200	
Інші фінансові доходи	2220	
Інші доходи	2240	
Фінансові витрати	2250	
Втрати від участі в капіталі	2255	
Інші витрати	2270	
Фінансові результати до оподаткування: прибуток	2290	
збиток	2295	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	
збиток	2355	

Наступним етапом є розрахунок та оцінка планових показників рентабельності.

Рентабельність продукції визначається відношенням валового прибутку до собівартості реалізованої продукції. Цей показник показує скільки копійок валового прибутку отримує підприємство на одну гривню собівартості реалізованої продукції.

Валова рентабельність продажу – це відношення валового прибутку до чистої виручки від реалізації продукції. Показує скільки копійок валового прибутку міститься в одній гривні чистої виручки від реалізації продукції.

Операційна рентабельність продажу – це відношення прибутку від операційної діяльності до чистої виручки від реалізації продукції. Показує скільки копійок прибутку від операційної діяльності отримує підприємство на одну гривню чистої виручки від реалізації продукції.

Чиста рентабельність продажу – це відношення чистого прибутку до чистої виручки від реалізації продукції. Показує скільки копійок чистого прибутку отримує підприємство на одну гривню чистої виручки від реалізації продукції.

Розрахунок планових показників рентабельності необхідно звести в таблицю 2.16.

Таблиця 2.16 – Планові показники рентабельності, %

Показник	Розрахунок	Результат
Рентабельність продукції		
Валова рентабельність продажу		
Операційна рентабельність продажу		
Чиста рентабельність продажу		

За плановими показниками рентабельності зробити детальні висновки. У цілому після закінчення виконання першого завдання зробити детальний і узагальнюючий висновок.

ЗАВДАННЯ 2 ПЛАНУВАННЯ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою виконання другого завдання є планування оборотних та необоротних активів і складання планового балансу підприємства. В цілому баланс підприємства на початок планового року відображений в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Баланс підприємства на початок планового року

Статті балансу	Сума, тис. грн.
1	2
Актив	
I. Необоротні активи	
Основні засоби (залишкова вартість)	2676
Знос основних засобів	824
Первісна вартість основних засобів	3500
Незавершені капітальні інвестиції	20
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	10
Знос нематеріальних активів	80
Первісна вартість нематеріальних активів	90
Довгострокові фінансові інвестиції	180
Усього за розділом I	2886
II. Оборотні активи	
Запаси	700
- виробничі запаси	400
- готова продукція	100
- товари	60

Продовження таблиці 2.17

1	2
- незавершене виробництво	140
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	200
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	43
Дебіторська заборгованість за розрахунками із страховиками	21
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	20
Грошові кошти в касі	10
Грошові кошти на розрахункових рахунках	24
Поточні фінансові інвестиції	150
Інші оборотні активи	40
Усього за розділом II	1208
Баланс	4094
Пасив	
I. Власний капітал	
Зареєстрований капітал	1100
Резервний капітал	250
Додатковий капітал	150
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	560
Усього за розділом I	2060
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	
Довгострокові кредити банків	920
Інші довгострокові зобов'язання	100
Усього за розділом II	1020
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	
Короткострокові кредити банків	200
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	344
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	60
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	260
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	150
Усього за розділом III	1014
Баланс	4094

У таблиці 2.17 відображено баланс підприємства на початок планового року. Протягом року матимуть місце операції, що призведуть до зміни обсягу активів та пасивів. Під час формування балансу станом на кінець планового року, необхідно врахувати наступні зміни в активах:

- збільшиться знос основних засобів за рахунок нарахованої амортизації у плановому році;

- у грудні планового року на баланс буде введено автомобіль первісною вартістю 400 тис. грн (амортизація на нього в плановому періоді не буде нараховуватись);

- залишкова вартість основних засобів зміниться, оскільки зросте первісна вартість та знос основних засобів;

- вартість нематеріальних активів залишиться без змін;

- вартість незавершених капітальних інвестицій зросте на 200 тис. грн, що пов'язано з витрачанням на будівництво складу;

- вартість довгострокових фінансових інвестицій зросте на суму доходів від участі в капіталі та зменшиться на суму витрат від участі в капіталі, що будуть у плановому році;

- вартість товарів, виробничих запасів, готової продукції та незавершеного виробництва зменшиться по конкретній статті на 50 тис. грн;

- буде погашено дебіторську заборгованість за товари, роботи та послуги, яка була на початок планового року в розмірі 150 тис. грн;
 - дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги протягом року зросте за рахунок того, що 10% реалізованої продукції буде продано з відстрочкою платежу;
 - протягом планового року буде погашено 20 тис. грн дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, яка була на початок року;
 - дебіторська заборгованість за розрахунками із страховиками буде погашена в повному обсязі за рік;
 - дебіторська заборгованість із нарахованих доходів залишиться без змін;
 - поточні фінансові інвестиції включають в себе короткостроковий депозит у сумі 150 тис. грн, який в кінці року буде повернуто підприємству;
 - грошові кошти в касі зростуть на 5 тис. грн;
 - грошові кошти на рахунку в банку зростуть на обсяг короткострокового депозиту, який буде повернуто підприємству протягом року;
 - інші оборотні активи залишаться без змін, а в умовах нестачі активів зростуть на різницю між пасивами і активами підприємства.
- Відносно пасивів, то матимуть місце наступні зміни:
- зареєстрований капітал не зміниться;
 - резервний капітал зросте на суму відрахувань із чистого прибутку на рік (5% від суми чистого прибутку за рік);
 - додатковий капітал залишиться без змін;
 - нерозподілений прибуток зміниться на суму капіталізованого чистого прибутку (чистий прибуток за рік мінус відрахування до резервного фонду та мінус дивіденди власникам). Приймаємо до уваги, що підприємство планує виплачувати дивіденди в розмірі 15% від чистого прибутку за рік;
 - довгостроковий кредит зменшиться на суму погашення основного боргу за рік (сума кредиту 920 тис. грн, погашення основної суми відбувається рівномірно протягом 5 років кожного місяця. Плановий рік є першим роком погашення боргу та сплати відсотків за ним);
 - інші довгострокові зобов'язання залишаться без змін;
 - короткостроковий кредит, що наявний на початок року буде повністю погашений в кінці року;
 - поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка була на початок року зменшиться на 100 тис. грн;
 - поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зросте на 30 тис. грн;
 - поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці зменшиться на 70 тис. грн в кінці року;
 - поточна кредиторська заборгованість за отриманими авансами буде збільшена протягом року на 90 тис. грн.

У цілому врахуючи вищезазначені операції необхідно відобразити новий баланс підприємства. Актив має дорівнювати пасиву. У випадку, якщо активу буде більше ніж пасиву, то необхідно обґрунтувати необхідність отримання короткострокового кредиту на суму цієї різниці. Таким чином, у пасиві балансу це відобразиться в статті «Короткострокові кредити банків». У випадку, якщо активи

будуть меншими пасиву, то цю різницю необхідно додати до статті активу «Інші оборотні активи». Плановий баланс станом на початок та на кінець року необхідно подавати у вигляді таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Плановий баланс підприємства

Статті балансу	Сума, тис. грн.	
	на поч. планового року	на кін. планового року
1	2	3
Актив		
I. Необоротні активи		
Основні засоби (залишкова вартість)	2676	
Знос основних засобів	824	
Первісна вартість основних засобів	3500	
Незавершені капітальні інвестиції	20	
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	10	
Знос нематеріальних активів	80	
Первісна вартість нематеріальних активів	90	
Довгострокові фінансові інвестиції	180	
Усього за розділом I	2886	
II. Оборотні активи		
Запаси	700	
- виробничі запаси	400	
- готова продукція	100	
- товари	60	
- незавершене виробництво	140	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	200	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	43	
Дебіторська заборгованість за розрахунками із страховиками	21	
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	20	
Грошові кошти у касі	10	
Грошові кошти на розрахункових рахунках	24	
Поточні фінансові інвестиції	150	
Інші оборотні активи	40	
Усього за розділом II	1208	
Баланс	4094	
Пасив		
I. Власний капітал		
Зареєстрований капітал	1100	
Резервний капітал	250	
Додатковий капітал	150	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	560	
Усього за розділом I	2060	
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення		
Довгострокові кредити банків	920	
Інші довгострокові зобов'язання	100	
Усього за розділом II	1020	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	200	
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги	344	
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	60	

Продовження таблиці 2.18

1	2	3
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	260	
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	150	
Усього за розділом III	1014	
Баланс	4094	

За результатами планового балансу зробити висновки щодо наявності змін в активах та пасивах. Виокремити фактори, що вплинули на зміну активу та пасиву підприємства.

За даними таблиці 2.15 та 2.18 необхідно розрахувати показники рентабельності і зробити по кожному з показників висновки. Дані звести у таблицю 2.19.

Таблиця 2.19 – Планові показники рентабельності, %

Показник	Розрахунок	Результат
Чиста рентабельність активів		
Рентабельність оборотних активів		
Рентабельність необоротних активів		
Економічна рентабельність активів		
Рентабельність власного капіталу		
Рентабельність позикового капіталу		

Чиста рентабельність активів – це відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів. Показує скільки копійок чистого прибутку отримується на одну гривню вартості активів. Середньорічна вартість розраховується як сума активів на початок і на кінець року поділена на два.

Рентабельність необоротних активів обчислюється як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості необоротних активів і помножено на 100%. Рентабельність необоротних активів показує скільки копійок чистого прибутку припадає на 1 грн вартості необоротних активів.

Рентабельність оборотних активів обчислюється як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості оборотних активів і помножено на 100%. Рентабельність оборотних активів показує скільки копійок чистого прибутку припадає на 1 грн вартості оборотних активів.

Економічна рентабельність активів обчислюється відношенням суми прибутку до оподаткування і фінансових витрат до середньорічного обсягу активів та помножено на 100%. Показує, скільки копійок прибутку до оподаткування разом із відсотками за кредит припадає на 1 грн вартості активів.

Рентабельність власного капіталу розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічного обсягу власного капіталу. Цей показник показує скільки копійок чистого прибутку отримує підприємство на одну гривню власного капіталу. Середньорічний обсяг власного капіталу визначається як сума обсягу власного капіталу на початок року та обсягу власного капіталу на кінець року розділена на 2.

Рентабельність позикового капіталу – це відношення чистого прибутку до середньорічного обсягу позикового капіталу. Показує скільки копійок чистого прибутку отримує підприємство на одну гривню позикового капіталу. Середньорічний обсяг позикового капіталу визначається як сума обсягу

позикового капіталу на початок року та обсягу позикового капіталу на кінець року розділена на 2.

За результатами розрахунку показників рентабельності зробити детальні висновки. Подати узагальнюючий висновок до завдання 2.

ЗАВДАННЯ 3 **ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Ліквідність – це здатність активів швидко перетворюватись у гроші. Платоспроможність підприємства – це його здатність вчасно і в достатніх обсягах розраховуватись зі своїми зобов'язаннями.

На основі складеного планового балансу підприємства необхідно оцінити рівень ліквідності і платоспроможності підприємства. Для цього необхідно активи підприємства поділити на 4 види за рівнем ліквідності: абсолютно ліквідні, швидколіквідні, повільноліквідні та важколіквідні. Пасиви підприємства необхідно поділяти на чотири групи за термінами їх повернення: найтерміновіші, короткострокові, довгострокові, стійкі.

Розподіл активів підприємства подано у таблиці 2.20.

Таблиця 2.20 – Розподіл активів за рівнем ліквідності

Види активу	Склад групи
Абсолютно ліквідні активи (A1)	Грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках у банку, поточні фінансові інвестиції
Швидколіквідні активи (A2)	Дебіторська заборгованість, векселі отримані, інші оборотні активи
Повільноліквідні активи (A3)	Виробничі запаси, поточні біологічні активи, незавершене виробництво, товари, витрати майбутніх періодів, готова продукція на складі, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
Важколіквідні активи (A4)	Необоротні активи підприємства (1 розділ активу балансу)
Всього (A)	Загальна сума активів підприємства

Згідно з даними таблиці 2.20 необхідно розподілити активи відповідно до планового балансу і відобразити у таблиці 2.21.

Таблиця 2.21 – Плановий розподіл активів підприємства

Види активу	Результат станом на початок року, тис. грн.	Результат станом на кінець року, тис. грн.	Темп приросту, %
Абсолютно ліквідні активи (A1)			
Швидколіквідні активи (A2)			
Повільноліквідні активи (A3)			
Важколіквідні активи (A4)			
Всього (A)			

За даними табл. 2.21 зробити детальні висновки, щодо розміру окремої групи активів підприємства і їх зміни за рік.

Розподіл пасивів відображено у таблиці 2.22.

Таблиця 2.22 – Розподіл пасивів за термінами вилучення з обороту

Види активу	Склад групи
Найтерміновіші пасиви (П1)	Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом; розрахунками зі страхування; розрахунками з оплати праці, одержаними авансами, розрахунками з учасниками, із внутрішніх розрахунків, інші поточні зобов'язання, векселі видані
Короткострокові пасиви (П2)	Короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, доходи майбутніх періодів, поточні забезпечення, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу, та групами вибуття (4-ий розділ пасиву балансу)
Довгострокові пасиви (П3)	Довгострокові зобов'язання і забезпечення (2-ий розділ пасиву балансу),
Стійкі пасиви (П4)	Власний капітал (1-ий розділ пасиву балансу)
Всього (П)	Загальна сума пасивів

Згідно з даними таблиці 2.22 необхідно розподілити пасиви відповідно до планового балансу і відобразити у таблиці 2.23.

Таблиця 2.23 – Плановий розподіл пасивів підприємства

Види пасиву	Результат станом на початок року, тис. грн.	Результат станом на кінець року, тис. грн.	Темп приросту, %
Найтерміновіші пасиви (П1)			
Короткострокові пасиви (П2)			
Довгострокові пасиви (П3)			
Стійкі пасиви (П4)			
Всього (П)			

За даними табл. 2.23 зробити детальні висновки щодо окремої групи пасиву та обґрунтувати зміну їх розміру в динаміці.

Основними показниками, що визначають ліквідність підприємства є коефіцієнт абсолютної, швидкої, поточної та загальної ліквідності. Розрахункові значення цих коефіцієнтів, дозволяють виявляти, яка частка поточних боргів підприємства покривається різними активами. Коефіцієнти ліквідності розраховуються на підставі активів та пасивів, що розподілені на певні групи залежно, відповідно від рівня ліквідності та терміну вилучення з обороту.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою абсолютно ліквідних активів. Нормативне значення показника повинно бути більше, або рівне 0,2. Цей показник розраховується наступним чином:

$$K_a = \frac{A1}{П1 + П2} \quad (2.6)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою абсолютно та швидколіквідних активів. Нормативне значення показника повинно бути більше, або рівне 0,6. Цей показник розраховується наступним чином:

$$K_{ш} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} \quad (2.7)$$

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою абсолютно, швидко- та повільноліквідних активів. Нормативне значення показника повинно бути не менше 1. Цей показник розраховується наступним чином:

$$Kп = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} \quad (2.8)$$

Загальний коефіцієнт ліквідності показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою усіх активів. Цей показник повинен бути вище 2 і він розраховується наступним чином:

$$Kз = \frac{A1 + A2 + A3 + A4}{П1 + П2} \quad (2.9)$$

Може виникнути така ситуація, коли коефіцієнт загальної ліквідності є меншим одиниці. У такому випадку власний капітал підприємства має від'ємне значення і воно перебуває на межі банкрутства.

Якщо коефіцієнти ліквідності є більшими за одиницю, варто робити висновки наступного змісту: у скільки разів активи підприємства перевищують поточні борги.

Дані щодо показників ліквідності необхідно подавати у таблиці 2.24.

Таблиця 2.24 – Планові показники ліквідності підприємства

Показник	Результат станом на початок року	Результат станом на кінець року	Абсолютне відхилення
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності			
3. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)			
4. Коефіцієнт загальної ліквідності			

За даними табл. 2.24 необхідно зробити висновки до кожного конкретного коефіцієнта ліквідності як на початок, так і на кінець планового року та обґрунтувати їх зміну за рік.

Зробити узагальнюючі висновки до завдання №3.

ЗАВДАННЯ 4

ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Під фінансовою стійкістю підприємства необхідно розуміти, такий стан підприємства, коли структура джерел його фінансування відображає незалежність від кредиторів і наявними є можливості залучення зовнішніх фінансових ресурсів.

На основі складеного балансу (табл. 2.18) необхідно розрахувати показники фінансової стійкості і зробити висновки щодо стійкості підприємства у плановому

періоді. Для розрахунку фінансової стійкості будемо використовувати наступні умовні позначення:

- 1П – перший розділ пасиву балансу;
- 2П – другий розділ пасиву балансу;
- 3П – третій розділ пасиву балансу;
- 4П – четвертий розділ пасиву балансу;
- 1А – перший розділ активу балансу;
- 2А – другий розділ активу балансу;
- 3А – третій розділ активу балансу.

ВОК – це власний оборотний капітал, що розраховується як різниця між сумою другого та третього розділу активу і сумою третього та четвертого розділу пасиву.

Плановий баланс підприємства (табл. 2.18) містить 2 розділи активу та 3 розділи пасиву. При цьому, варто враховувати, що третій розділ активу та четвертий розділ пасиву є рівний нулю.

Основними показниками фінансової стійкості є:

1) коефіцієнт фінансової незалежності, який показує частку майна підприємства, що фінансується за рахунок власних коштів чи власного капіталу. Підприємство є фінансово стійким, коли даний показник перевищує або рівний 0,5 і визначається наступним чином:

$$K_{ф.н.} = \frac{1П}{\text{Валюта балансу}} ; \quad (2.10)$$

2) коефіцієнт фінансової залежності, який характеризує частку майна підприємства, яка створена за рахунок позикових джерел фінансування. Відповідно його значення, згідно до нормативів повинно бути меншим або рівним 0,5, що свідчитиме про те, що позикові чи залучені кошти складають менше половини фінансових ресурсів підприємства. Цей показник визначається наступним чином:

$$K_{ф.з.} = \frac{2П + 3П + 4П}{\text{Валюта балансу}} ; \quad (2.11)$$

3) коефіцієнт фінансової стабільності, який показує скільки гривень власного капіталу припадає на одну гривню позикового капіталу. Якщо показник виразити у відсотках, то він показує яку частку позикового капіталу складає власний капітал підприємства. Для підтримання нормального рівня фінансової стійкості цей показник повинен складати більше одиниці. Коефіцієнт фінансової стабільності визначається таким чином:

$$K_{ф.ст.} = \frac{1П}{2П + 3П + 4П} ; \quad (2.12)$$

4) коефіцієнт фінансового ризику є оберненим до коефіцієнта фінансової стабільності і показує скільки гривень позикового капіталу припадає на одну гривню власного капіталу. Підприємства, у яких розрахункове значення коефіцієнта фінансового ризику є меншим одиниці, мають стійке фінансове положення і є менш вразливими, до зменшення фінансової стійкості, в умовах впливу екзогенних чинників. Цей показник розраховується за наступною формулою:

$$K_{\text{ф.р.}} = \frac{2\Pi + 3\Pi + 4\Pi}{1\Pi}; \quad (2.13)$$

5) коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу дозволяє визначити, яку частку довгострокових пасивів складають довгострокові зобов'язання підприємства. Для розрахунку коефіцієнта довгострокового залучення позикового капіталу використовують наступну формулу:

$$K_{\text{д.з.п.к.}} = \frac{2\Pi}{1\Pi + 2\Pi}; \quad (2.14)$$

б) коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яку частину власного капіталу вкладено в оборотні активи, або яка частка власних коштів підприємства перебуває в обороті. Цей показник визначається наступним чином:

$$K_{\text{м.в.к.}} = \frac{ВOK}{1\Pi}; \quad (2.15)$$

7) коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу визначається наступним чином:

$$K_{\text{м.ВOK}} = \frac{\text{Запаси}}{ВOK}. \quad (2.16)$$

У разі, якщо коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу, перевищує одиницю, то це свідчить, а саме:

- усі власні кошти, що знаходяться в обороті вкладені в запаси;
- частина запасів, на суму, що перевищує величину власного оборотного капіталу, придбана (створена) за рахунок поточних позичних коштів (зобов'язань).

Результати розрахунку показників фінансової стійкості подати у таблиці 2.25. Усі розрахунки показників представити перед таблицею.

Таблиця 2.25 – Планові показники фінансової стійкості підприємства

Показник	Результат станом на початок року	Результат станом на кінець року	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової незалежності			
Коефіцієнт фінансової залежності			
Коефіцієнт фінансової стабільності			
Коефіцієнт фінансового ризику			
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу			
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу			

За даними таблиці 2.25 зробити детальні та узагальнюючі висновки до кожного показника. Також обґрунтувати чим обумовлена зміна показників протягом року. Зробити узагальнюючі висновки до завдання №4.

ЗАВДАННЯ 5

ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ТА ВИДАТКІВ

У процесі планування грошових надходжень та видатків, основними завданнями є складання планового звіту про рух грошових коштів та визначення чистого грошового потоку. Планові грошові надходження та видатки необхідно зводити у таблицю 2.26 (плановий звіт про рух грошових коштів). Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності розраховується як різниця між грошовими надходженнями та видатками операційної діяльності. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності розраховується як різниця між грошовими надходженнями та видатками інвестиційної діяльності. Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності розраховується як різниця між грошовими надходженнями та видатками фінансової діяльності.

Звіт про рух грошових коштів заповнюється на підставі завдання №1 та №2. Амортизаційні відрахування, операційні та неопераційні курсові різниці, уцінка основних засобів, списана дебіторська заборгованість, доходи та витрати від участі в капіталі не є складовими грошових надходжень та видатків підприємства.

Таблиця 2.26 – Плановий звіт про рух грошових коштів, тис. грн.

Показник	Грошові надходження	Грошові видатки
1	2	3
Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності		
<i>Грошові надходження</i>		
Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) (в т.ч. ПДВ)		X
Реалізація оборотних активів (в т.ч. ПДВ)		X
Надходження від операційної оренди		X
Надходження від раніше списаних активів		X
Інші надходження		X
<i>Витрачання на оплату</i>		
Товарів (робіт, послуг) (в т.ч. ПДВ)	X	1200
Працівникам	X	
Відрахувань на соціальні заходи	X	
Відряджень	X	
На проведення корпоративних заходів	X	
Зобов'язань з податку на додану вартість	X	
Зобов'язань з податку на прибуток	X	
-інших податків і зборів	X	
Реклами (в т.ч. ПДВ)	X	
Операційної оренди	X	
Витрачання на освітлення, опалення, зв'язок	X	
Інші витрачання операційної діяльності	X	
<i>Чистий рух коштів від операційної діяльності</i>		
Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності		
<i>Грошові надходження</i>		
Продаж необоротних активів		X
Надходження від отримання відсотків		X
Реалізація фінансових інвестицій		X
<i>Грошові витрачання на:</i>		
Придбання необоротних активів	X	

Продовження таблиці 2.26

1	2	3
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		
Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності		
Грошові надходження		
Отримані позики		X
Грошові витрачання на:		
Погашення позик	X	
Сплату відсотків	X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		
Чистий рух коштів за звітний рік		
Залишок коштів на початок планового року		
Залишок коштів на кінець планового року		
Перерахований залишок коштів		

Склад статей планового звіту про рух грошових коштів наступний:

- *реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) (в т.ч. ПДВ)* – виручка від реалізації продукції з ПДВ;
- *реалізація оборотних активів (в т.ч. ПДВ)* – дохід від реалізації виробничих запасів з ПДВ;
- *надходження від операційної оренди* – надходження від надання основних засобів в оренду;
- *надходження від раніше списаних активів* – надходження від раніше списаної дебіторської заборгованості;
- *інші надходження* – це суми коштів у результаті погашення дебіторської заборгованості;
- *витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) (в т.ч. ПДВ)* – дано в таблиці 2.26;
- *витрачання на оплату працівникам* – витрачання на заробітну плату виробничих працівників, адміністративного персоналу та працівників зайнятих збутом продукції;
- *відрахування на соціальні заходи* – єдиний соціальний внесок на фонд заробітної плати виробничих працівників, адміністративного персоналу та працівників зайнятих збутом продукції;
- *витрачання на відрядження* – витрачання на відрядження працівників зайнятих збутом;
- *витрачання на проведення корпоративних заходів* – загальні корпоративні витрати, що є складовими адміністративних витрат;
- *витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість* – (див. табл. 2.27);
- *витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток* – сума розрахованого планового податку на прибуток;
- *витрачання на інші податки і збори* – витрачання на оплату за землю;
- *витрачання на рекламу (в т.ч. ПДВ)* – витрачання на рекламу в т.ч. ПДВ;
- *витрачання на операційну оренду* – витрачання на оплату платежів за операційною орендою;

- витрачання на освітлення, опалення, зв'язок – витрачання на зв'язок (складові адміністративних витрат) плюс 20% від змінних загальновиробничих витрат;

- інші витрачання операційної діяльності – витрачання за розрахунково-касове обслуговування банку, витрачання на гарантійний ремонт, 20% постійних загальновиробничих витрат, витрачання на технічне обслуговування загальногосподарських основних засобів;

- продаж необоротних активів – дохід від реалізації основних засобів в т.ч. ПДВ;

- реалізація фінансових інвестицій – надходження основної суми депозиту;

- надходження від отримання відсотків – сума відсотків за депозитом;

- придбання необоротних активів – витрачання на придбання основних засобів (автомобіля в грудні планового року) та витрачання на будівництво складу;

- отримані позики – сума короткострокового кредиту, якщо буде потреба у ньому під час складання балансу;

- погашення позик – сума короткострокового кредиту, що наявний на початок планового року, сума довгострокового кредиту, що буде погашений протягом року, сума погашеної поточної кредиторської заборгованості;

- сплата відсотків – відсотки за довгостроковим та короткостроковим кредитом (що відображаються в звіті про фінансові результати як фінансові витрати).

Загальний чистий грошовий потік розраховується як сума грошового потоку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Залишок коштів на початок планового року – це сума грошових коштів підприємства у касі та на рахунках у банку на початок планового року (згідно до балансу табл. 2.18).

Залишок коштів на кінець планового року – це сума залишку коштів у касі та на рахунках у банку (згідно балансу табл. 2.18).

Перерахований залишок коштів обчислюється як сума загального чистого грошового потоку та залишку коштів на початок планового року.

Сума податкових зобов'язань з податку на додану вартість розраховується як різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом. Податкове зобов'язання – це сума ПДВ, що отримується в складі доходів (виручки) від реалізації. Податковий кредит – це сума ПДВ, що сплачується підприємством у ціні придбання товарів, робіт, послуг. Розрахунок суми ПДВ, що буде сплачено підприємством до бюджету відображено в таблиці 2.27.

Таблиця 2.27 – Розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ

Операція	Податкове зобов'язання, тис. грн.	Податковий кредит, тис. грн.
Виручка від реалізації продукції		X
Виручка від реалізації виробничих запасів		X
Виручка від реалізації основних засобів		X
Витрати на рекламу	X	
Витрачання на придбання товарів	X	
Податкове зобов'язання з ПДВ за плановий період		

У цілому за результатами планового звіту про рух грошових коштів зробити висновки, щодо наявності позитивного чи негативного чистого грошового потоку. Зробити узагальнюючий висновок до завдання №5.

Після закінчення другого розділу зробити загальний детальний висновок, де відобразити підсумкові результати розрахунків кожного із п'яти завдань.

7. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВИСНОВКІВ

У висновках подати узагальнюючі результати щодо виконання теоретичної та практичної частин курсової роботи. На кожне завдання, що відображено у вступі має бути окремий висновок. У висновках обов'язково подати цифрові дані, які характеризують підсумок другого розділу. Рекомендований обсяг висновків – 1 – 2 ст.

8. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел повинен включати лише ту літературу чи нормативні акти, які використовуються в теоретичній та практичній частинах курсової роботи. Під час написання курсової роботи важливо керуватись чинними нормативно-правовими актами. Окрім цього, у списку використаних джерел необхідно подати праці тих науковців, згадка про яких є у вступі. Рекомендована кількість списку використаних джерел не менше 10 позицій. Обов'язково, наукові праці, використані під час написання курсової роботи повинні бути новітніми, за останні 5-7 років. Оформлення списку використаних джерел здійснювати у відповідності до ДСТУ 8302:2015.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс від 02.12.2010 р № 2755-VI. Київ: Верховна рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. №2597-VIII. Верховна рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

3. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576 – XII. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня

1999 року № 237. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. (Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>).

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 листопада 2003 року № 617. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. (Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>).

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. (Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>).

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 77. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>.

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

15. Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації від 26.01.2001 р. № 49/121. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.

16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені, наказом Міністерства фінансів України від 23.03.2013 р. № 433. Київ: Верховна Рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>.

17. Амосов О.Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних економічних умовах: теоретичний аспект. Проблеми економіки. 2021. №4. С. 76-80.

18. Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління державною санацією підприємств: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2022. 459 с.

19. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: магістерський курс : навч. посіб. 3-тє вид., змінєне і доп. Луцьк : Надстир'я, 2023. 640 с.
20. Зубченко В.В., Гутко Л.М. Фінанси підприємств: навчально методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня „бакалавр” спеціальності 051 „Економіка”, 071 „Облік і оподаткування”, 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”, 073 „Менеджмент”, 281 „Публічне управління та адміністрування”. Біла Церква: БНАУ, 2020. 106 с.
21. Краснокутська Н.С., Коптева Г.М. Дефініція поняття „Фінансова безпека підприємства”: основні підходи та особливості. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 14-19.
22. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: „Растр-7”, 2020. 384 с.
23. Мельник С.І. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства. Науково-виробничий журнал „Бізнес-навігатор”. 2019. Вип. 2 (51). С. 84-87.
24. Нікола С.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. Одеса: Одес. нац. Ун-т ім. І.І. Мечникова, 2020. 206 с.
25. Олександренко І.В. Складові формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Бізнес Інформ. 2025. № 8. С. 409-417. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-409-417>.
26. Олександренко І.В. Управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств в Україні. Бізнес Інформ. 2024 № 2. С. 194-201. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-194-201>
27. Олександренко І.В. Фінанси підприємств: навч. посібн. Львів, 2012. 538 с.
28. Олександренко І.В., Пиріг С.О. Фінансова діагностика підприємства: теорія і практика: навч. посіб. Луцьк: Відділ іміджу та промоції Луцького НТУ, 2021. 333 с.
29. Олександренко І.В., Пиріг С.О. Фінансова діагностика підприємства: теорія і практика: навч. посіб. Луцьк: Відділ іміджу та промоції Луцького НТУ, 2021. 333 с.
30. Олександренко І.В. Управління активами виробничих підприємств. Економічний форум: наук. журнал. 2022. №4. С. 105-114.
31. Олександренко І.В., Вальчишина В.І. Управління рентабельністю сільськогосподарських підприємств в Україні. Економічний форум: наук. журнал. 2023. №1. С. 138-145.
32. Олександренко І.В., Левіс Р.С. Теоретичні засади управління фінансовою безпекою агросектору. Економічний форум: наук. журнал. 2023. №3. С. 141-147.
33. Фінанси підприємств: підручник / В.В. Сокурєнко, Д.В. Швець, С.М. Бортник, С.О. Ткаченко; за заг ред. В.В. Сокурєнка. – 2-ге вид. допов. та перероб. Харків: ХНУВС, 2022. 292 с.
34. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
35. Слав'юк Р.А., Шкварчук Л.О. Фінансовий аналіз комерційної діяльності

підприємства : навчальний посібник. Львів : Простір-М, 2021. 305 с.

36. Igor Kryvovyzyuk, Igor Britchenko, Liubov Kovalska, Iryna Oleksandrenko, Liudmyla Pavliuk, Olena Zavadska. Economic and mathematical modeling of integration influence of information and communication technologies on the development of e-commerce of industrial enterprises. Journal of Teoretical and Applied Information Technology. 31 May 2023. Vol. 101. №10. С. 3801-3815

37. Kryvovyzyuk I., Kovalska L., Gudz P, Kovalchuk O., Pavliuk L., Kravchuk P., Okseniuk K., Oleksandrenko I., Baula O. Entrepreneurial initiative as a factor for the development of the innovation activity of country enterprises. Academy of Entrepreneurship Journal. 2019. Volume 25, Issue 3, 1-8.

38. Kryvovyzyuk, I., Oksenyuk, K., Zavadska, O., Oleksandrenko, I., & Dmytruk, V. (2024). Overview of global challenges and survival strategies for export companies. Economic Forum, 14(3), 35-49. / URL: <https://doi.org/10.62763/cb/3.2024.35> / URL: <https://e-forum.com.ua/uk/journals>.

39. Oleksandrenko I., Nikolaieva A. Financial management of an enterprise's business activities. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, вересень 2025. № 38(66). С. 153-159. DOI: [http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-38\(66\)-153-159](http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-38(66)-153-159).

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання курсової роботи відображені у таблиці 10.1.

Таблиця 10.1 – Критерії та кількість балів для оцінювання якості курсової роботи

№ п / п	Критерій	Можлива кількість балів
1.	Логічність побудови. Цілісність. Обґрунтованість актуальності теми роботи, її зв'язок з об'єктом і предметом дослідження; змістова відповідність мети, завдань і конструктивних висновків	До 10 балів
2.	Повнота розкриття теоретичної частини. Ступінь розкриття теми, висвітлення та аналіз основних понять та ключових теоретичних положень, відповідність змісту викладеного матеріалу сучасним проблемам розвитку суб'єктів господарювання	До 10 балів
3.	Достовірність розрахунків у практичній частині курсової роботи та підтвердження їх певною методикою	До 10 балів
4.	Обґрунтованість відповідними висновками розрахунків, поданих у практичній частині курсової роботи	До 10 балів
5.	Відповідність списку першоджерел затвердженій темі. Наявність у списку літератури проблемних статей. Актуальність списку літератури (дати публікацій) Дотримання наукового стилю викладення матеріалу у теоретичній частині курсової роботи	До 10 балів
6	Ритмічність роботи. Дотримання регламенту виконання роботи, співпраця з науковим керівником, урахування зауважень наукового керівника	До 10 балів
Мінімальна кількість балів для допуску курсової роботи до захисту		40
Максимальна кількість балів		60

Критерії оцінювання якості результатів курсової роботи на захисті відображено у таблиці 10.2.

Критерії оцінювання якості результатів курсової роботи на захисті

№ п / п	Критерій	Можлива кількість балів
1.	Логіка побудови відповідей на питання, вміння чітко, ясно та стисло викласти сутність та результати дослідження	До 10 балів
2.	Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на запитання, вміння аргументовано захищати свою позицію	До 10 балів
3.	Вміння формувати висновки щодо практичних результатів, отриманих при виконанні курсової роботи	До 10 балів
4.	Знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків в межах тематики курсової роботи	До 10 балів
Максимальна кількість балів		40

Максимально студент може отримати за курсову роботу **100 балів**. Курсова робота допускається до захисту за умови, що його попередня оцінка (за критеріями 1-6) за висновками наукового керівника становить **не менше 40 балів**. Зважаючи, що курсова робота є окремим заліковим модулем, ваговий коефіцієнт результатів виконання і захисту курсової роботи становить 20% у загальній підсумковій оцінці. Тобто, якщо здобувавч отримує 100 балів за курсову роботу, то в підсумкову оцінку за результатами вивчення освітньої компоненти «Фінанси підприємств» буде належати 20 балів.

ДОДАТОК А
Приклад оформлення титульної сторінки

Луцький національний технічний університет
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

«Фінанси підприємств»

на тему: **Формування та розподіл прибутку підприємства**

Студента _____ курсу

Групи _____

Спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Керівник **к.е.н., доцент, Олександренко І.В.**

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

м. Луцьк – _____ рік

ДОДАТОК Б
Приклад оформлення змісту

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	
РОЗДІЛ 2. ПЛАНУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА	
Завдання 1. Планування чистого прибутку підприємства.....	
Завдання 2. Планування балансу підприємства.....	
Завдання 3. Планування показників ліквідності та платоспроможності підприємства.....	
Завдання 4. Планування показників фінансової стійкості підприємства.....	
Завдання 5. Планування грошових надходжень та видатків.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ДОДАТОК В
Таблиця для визначення поправочного коефіцієнта

Порядковий номер теми курсового проекту	Поправочний коефіцієнт
1	0,95
2	3,31
3	1,15
4	1,25
5	1,23
6	2,24
7	2,36
8	2,15
9	1,09
10	1,87
11	1,74
12	1,64
13	0,87
14	1,31
15	1,77
16	2,65
17	2,45
18	2,21
19	3,12
20	3,05
21	2,87
22	2,04
23	4,12
24	3,69
25	3,41
26	2,16
27	2,41
28	2,33
29	2,86
30	2,45
31	2,86
32	2,45
33	2,03
34	3,16
35	3,41
36	2,44
37	0,84
38	1,06
39	1,39
40	2,57
41	1,57
42	1,49
43	1,66
44	2,11
45	2,84
46	2,61
47	3,14
48	4,06
49	2,22
50	0,66

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Ф59 **Фінанси підприємств:** методичні вказівки до виконання курсової роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок очної (денної) та заочної форм навчання / уклад. І.В. Олександренко. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 40 с.

Комп'ютерний набір: І. ОЛЕКСАНДРЕНКО

Редактор: І. ОЛЕКСАНДРЕНКО

Підп. до друку _____ 2026 р..
Формат 60x84/16. Папір офс. Гарнітура Таймс.
Ум. друк. арк. 2,5.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75